

İkinci Mehmed, gerçek dedelerinin ve gerekse babasının girişmiş oldukları büyük ve cür'etli teşebbüsü gerçekleştirmek istiyordu. Tabiat ve coğrafya, İstanbul'u, doğu ve batıdaki Osmanlı ülkelerine merkez yapmıştı. Kostantiniyye, başka bir devletin elinde kaldıkça Osmanlı ülkesi, Hristiyan istilasına açık bulunacağı gibi, Avrupa ile Asya arasındaki bağ ve alaka da emniyete alınamazdı. Böylece devlet, tam ve sağlam bir vücut olacak yerde, gövdesi ortasından ikiye bölünmüş olarak parçalanmak tehlikesine maruz kalırdı.

Gerçekten su ana kadar, Osmanlılar tarafından İstanbul'un fethi için yapılan teşebbüslerin her birinde bir engel çıkararak veya çıkarılarak muvafakiyet önlenmişti. Fakat burası, imparatorun elinde buldukça Osmanlıların Rumeli'ye tamamen hakim olmaları mümkün değildi. **Nitekim, Varna muharebesine gidilirken, Çanakkale'nin ve hatta Sarayburnu ile Bogaza doğru olan yerlerin düşman tarafından tutulmuş olması, bu arada İstanbul'un da, düşmanı tesvik eden imparatorun elinde bulunması yüzünden büyük tehlikeler altında Ceneviz gemilerine 40 bin duka altın verilerek Rumeli sahiline geçilebilirdi.**

Su halde, iki kitadaki Osmanlı hakimiyetinin, devamlı olarak sinsi bir siyasetle, Osmanlılar aleyhinde çalışan Bizanslılar yüzünden, ne kadar korkunç tehlikeler arzettiğini hadiseler göstermektedir.

İkinci Mehmed, Karaman seferinden dönerken Çanakkale Bogazi'nin Frenk gemilerince tutulduğu haberini alınca, İstanbul Bogazi'na gelip babasının geçtiği yerden Rumeli sahiline geçer. **Bu geçiş esnasında, Anadolu Hisari'nin karsısına bir kale yapılmasını emreder.** İstanbul'un fethinden başka bir şey düşünmeyen Sultan Mehmed, bütün planlarını onun üzerine koruyordu. Bunun için atılan ilk adım,

Bogazkesen Hisari

'nin insası oldu. Askerî ehemmiyeti kadar âbidevî değeri de yüksek olan bu muazzam kalenin insası, Türk tarihinin varmış olduğu seviyeyi göstermesi bakımından önemlidir.

Dört buçuk ay gibi akıl almaz derecede kısa bir zamana sigdirilen bu inaat

, gerek tuttuğunu koparan bir teşebbüs, teskilât, idâre ve ikmal dehasi olarak hükümdarin; gerek yardımcı ve tatbikatçı olarak fikri, madde planında gerçekleştiren kütlenin yüksek bir teknik seviyesine şahâdet etmektedir.

Osmanlıların, iki kıta arasındaki gidip gelmeleri esnasında, tehlikelerle karşı karşıya gelmelerinin kazandığı tecrübeleri, henüz kuvvetli bir donanmaya sahip olamayan bu devlet için, İstanbul'a sahip olmaktan başka çare olmadığını ortaya koymuştu. Zira tehlikeli durumlar, ancak bu sayede atlatılabılırdı. Böylece, pâdisahın emri üzerine, Karadeniz'den gelecek her türlü yardıma mani olmak ve iki sahil arasında karsıdan karşıya geçmeyi sağlayabilmek için, **Bogazkesen Hisari denilen Rumeli Hisari**

'nin yapılmasıyla işe başlandı. Sultan Mehmed, Karaman seferinden Edirne'ye döner dönmez,

Anadolu ve Rumeli'ye fermanlar göndererek

bin kisilik bir infaat ustasi kadrosu ile o miktarda amele ve kireççi istedigii gibi infaata ait malzemenin ilk bahara kadar hazirlanmasini emir ile bogazda bir hisar yaptirilacagini bildirir

. Bizans tarihçisi

Dukas

, bu haber üzerine gerek Istanbul, gerekse diger yerlerdeki Hiristiyanmarin nasil büyük bir telasa kapildiklarini su cümlelerle belirtir:

"Istanbul'da, bütün Asya ve Trakya ile adalarda bulunan Hiristiyanmar, bu haberi duyunca çok üzöldüler. Aralarindaki konusmalarda bundan baska bir seyden bahsetmiyorlardi. Ancak "artik Istanbul'un son günü geldi, milletimizin yok olma çanlari çalmaya basladi. Deccal'in günleri geldi, ne olacagiz? Veya, ne yapalim? Ey Allah'imiz! Canimizi al ki, bu kullarin, sehrin yok olusunu kendi gözleri ile görmesinler. Senin düşmanlarin, bu sehri muhafaza eden azizler nerededirler demesinler." Bu münacati yalnız Istanbul halki degil, Anadolu'da daginik surette ikamet eden, adalarda ve garp vilayetlerinde bulunan Hiristiyanmar aglayarak bagiriyorlardi. "

"Kulle-i cedide" diye de isimlendirilen günümüzdeki Rumeli Hisari'nda, Fâtihi'in vakfiyesinden anlasildigina göre bir de cami vardi. Bu camide vazife gören imam (hitabet vazifesi dahil), bu hizmete karsilik her gün 6 akça, müezzin (temizlik isleri dahil) 4 akça ücret aliyordu. Adi geçen hisarin yeri tesbite çalisilirken bogazin en dar yerindeki (660 m.) bu noktanin seçimi, askerî sevk ve idare bakimindan önemli idi. Bu yeni hisarin, karsisindaki hisar ile birlikte bogaz geçisini kapatabilmesi tasarlanmisti. Geçisi, makaslama ates ile önlemek ve akintilar yüzünden gemilerin burada, yani hisarin bulundugu kiyiya yaklasmak zorunda kalacaklarindan istifade ediliyordu. Hisar, yaklasan hedefleri toplarinin en uzak mesafesinden karsilayarak, güneyde en uzun mesafeye kadar takip edebiliyordu.

Sultan Mehmed'in kale yaptırmak istedigii mevki, Bizanslilarin Hermaneum Promontarium dedikleri, bogazin en dar yeri olup, milattan bes asir önce Iran Sahi Dârâ, muazzam ordusu ile buradan Avrupa kitasina geçmisti.

Hisarin yapilmasi ile ilgili hazirliklar üzerine telasa düşen imparator, Edirne'ye elçiler gönderdi. Bunlar, aldıkları talimat geregi, Sehzade Orhan'in tahsisatindan bahsetmeyeceklerdi. Pâdisahla anlasabilmek için her fedakârlığa katlanacaklardi. İmparator, elçiler vâsitiyle I. Murad'dan itibaren gelip geçmiş bütün pâdisahlarin, Istanbul'un hariminde bir kale yapmak ve hatta bir kulübe bile yapmak istemediklerini, **Yildirim Bâyezid'in**, Manuel'in muvafakati üzere Türklerle meskun olan Anadolu sahilindeki kaleyi (

Anadolu Hisari

) yaptırdığını bildirdikten sonra, kale yaptırmak suretiyle Frenklerin gidip gelmelerine mani olmak ve gümrük resimlerini (vergi) hiçe indirip İstanbul'u aç bırakmak istediğini beyanla bunu yapmaması için ne istiyorsa onu vereceklerini bildirmisti.

Sultan Mehmed, imparatorun gönderdiği elçiler vâsitasıyla söylenen seyleri dinledikten sonra:

"Ben, sehirden bir sey almiyorum. İmparator, sehrin hendeginden disari hiç bir seye malik degildir. Sayet Mukaddes Agiz'da (Bogaz'da) bir kale insa etmek istersem, beni men etmeye hakkınız yoktur. Her yer benim mülküm altında bulunuyor. Anadolu yakasında bulunan kaleler benimdir ve bunların içinde oturanlar da Türktürler. Garpta meskûn olmayan yerler de benimdir. Bizans'ın orada oturmaya hakları yoktur. Macar Kralı üzerimize yürüdüğü zaman o karadan gelirken, Frenklerin kadirgaları Ege Denizi Bogazına gelerek Gelibolu Bogazını kapatarak, babamın Trakya'ya geçmesine mani oldular. O zaman babam, Mukaddes Agiz'in yukarisina çıkarak babasının* insa eylediği kaleye yakın bir yerden Allah'ın inayeti sayesinde kayıklar ile bogazi geçti. Binaenaleyh, babamın bogazi geçmek için ne zorluklara katlandığını ve ne sikintilere girdiğini pekala bilirsiniz. Babamın, İstanbul Bogazi'ni geçmemesi için imparatorun kadirgaları kesiflerde bulunuyorlardı. Ben, daha çocuktum. Edirne'de oturuyor, Macarların gelmelerini bekliyordum. Macarlar, Varna civarındaki yerleri yagma ediyorlardı. Bunları gören imparatorunuz seviniyordu. Müslümanlar ise izdirap çekiyorlardı. Kâfirler de sevinç ve meserret içinde idiler. Çok büyük tehlikeler ile bogazi geçen babam, karsi tarafa geçer geçmez, Anadolu kiyisinde bulunan kalenin karsisine, garp tarafında diğer bir kale yaptıracagina yemin etti. O, bu yemini yerine getirmeye muvaffak olamadi. Allah'ın inayeti ile bunu ben yapmak istiyorum. Neden buna mani olmak istiyosunuz? Memleketimde istedigimi yapmaya gücüm yetmiyecek mi? Gidiniz ve imparatora deyiniz ki, simdiki pâdisah eski pâdisahlara benzemiyor. Onların yapamadıkları seyleri bu kolayca yapabilecektir. Onların istemedikleri seyleri, bu isteyecek ve yapacaktır. Simdiden sonra bu husus için gelenlerin derisi yüzülecektir. "

Dukas'ın, bu ifadelerinden anlasildigina göre Sultan Mehmed, Rumeli Hisari'nin insasına mani olmak isteyen Bizans İmparatoru'na, tarihî hadiseleri hatırlatmak suretiyle bu tesebbüsündeki haklılığını isbat etmeye çalışır. Onun için bu isten vaz geçmesinin mümkün olamayacağını tehdid yollu bir tarzda ona bildirir.

Rumeli Hisari'nin yapılması hazırlıklarına 1451-52 kısında başlanmıştır. İlkbaharın başlangıcında Mart ayının sonlarına doğru, Rumeli tarafına Anadolu Hisari'nin karsisine bol miktarda inaat malzemesi, usta, amele ve kireççi gelmişti. Kereste İzmit ile Karadeniz

Ereglisi'nden, taslar ise Anadolu tarafından getirilmisti. Çalışmak üzere külliyetli miktarda insan gelmistti. Sultan Mehmed, bu sirada kara yolu ile bogaza gelerek bilirkisilerle (teknik eleman, mühendis) o havaliyi gezdi. Denizin akintisi hakkında malumat aldı. İki sahil arasındaki mesafeyi ölçtü. Kalenin yapılacağı sahayı kendisi tayin ile hududunu tesbit ettirdi. Bundan sonra bir rivayete öre önce kıyıda, hisarin güney-dogu kösesindeki kule inşa edilerek malzeme ve çalışmaların selameti emniyete alınmıştır.

Fâtiş Sultan Mehmed, hisarin duvarlarının Arapça "**Muhammed**" kelimesi şeklinde olmasını istediğinden planını da ona göre tasarlamıştı.

Buna göre her "Mim" (M) harfinin yerinde bir kule bulunmasını arzuluyordu. Kulelerden ikisi, birbirinin yanında ve burunun eteginde idi. Üçüncüsü denize daha yakindi. "H" ve "D" harflerinin buldukları yerlerde istihkamlar yapıldı.

Pâdisah, bunların yapılmasına özen gösteriyor ve bizzat nezâret ediyordu. Gerçekten üç köseli olarak düşünölen hisarin projesi, bizzat Sultan Mehmed tarafından tasarlanmıştır. Eski an'aneye uyularak, hisarin yapılmasında devletin ileri gelenlerinden de faydalanıldığı ve bunların, masraflara katıldıkları görülür. Bu insanların, kule ve surların bir kısmının yapılmasına nezâret ettikleri anlaşılmaktadır. Nitekim hükümdar, kale inşasını üç vezir arasında taksim eder. Üç kösenin doguda, yani deniz sahilinde olan bir kösesine akropol olarak gayet metin bir burç yaptırmaya vazifesini Halil Pasa'ya verdi. Yamaçta, yani güneyde bulunan diğer köseye büyük bir burç yapılmasını Zaganos Pasa'ya, ve üçüncü köseye, yani kuzeye düşen tarafa yapılacak burcu da Saruca Pasa'ya verdi. Vezir Şehabeddin Pasa da bütün inşaatı nezâret etti.

Kaynaklar, Rumeli Hisari'nin, **bizzat Sultan Mehmed'in idaresinde 1000 kadar usta ve onun iki misli işçi çalıştırılarak dört ay gibi çok kısa bir zamanda (Hammer'e göre üç aydan daha az) tamamlandığını belirtmektedirler.** Bununla birlikte

inşaatın bütün mekan ve safhalarında çalışanların sayısının, yukarıda verilenden daha fazla olduğuna işaret edilmektedir. Zira

Dukas,

"

inşaatı arsin üzerine ustalara taksim etti. Ustalar bin kişi kadardı. Her ustanın yanına iki yardımcı koydu. Kale duvarının iç ve dış taraflarında da miktarı kâfi ustalar ve yardımcı ustalar çalıştırdı.

" demektedir. Buna göre 21 Mart 1452'de inşaatına başlanan Bogazkesen (Rumeli) Hisari, bes-altı bin kişinin çalışması sonucunda Temmuz ayının sonlarında tamamlandı.